

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ

PROGRAM PRO

ŠKOLNÍ DRUŽINU

podle § 3 odst. 3 a podle § 5 odst. 2 školského zákona, v platném znění, a podle vyhlášky MŠMT
č. 74/2005 o zájmovém vzdělávání

**„Děti a hodiny nemůžeme pořád natahovat –
musíme je taky někdy nechat běžet.“**

Jean Paul

Mgr. Petra Vaňková

Ředitelka školy

Název školy: Základní škola a mateřská škola Šumavské Hoštice

IČ školy: 71003541

IZO školy: 650041038

Sídlo: Šumavské Hoštice 21

Jméno ředitele: Mgr. Petra Vaňková

Kontakty:

tel. účetní: + 420 722927762

email: zsamssumavskehostice@seznam.cz

Školní družina využívá stejné prostory jako Základní škola. Účastníci družiny navíc mohou trávit odpolední čas i pobytem venku v okolí školy, na dětském hřišti, na hřišti FC Šumavské Hoštice. Školní družina je určena pro žáky 1. – 5. ročníku ZŠ Šumavské Hoštice. Svým účastníkům nabízí trávení volného času formou zájmových činností (odpočinek, příprava na vyučování, tvořivá dílna, relaxační činnosti, dílna čtení, spontánní činnosti, pobyt v tělocvičně, pobyt venku). Úkolem ŠD je posilování a upevňování klíčových kompetencí podle možností každého dítěte. Rozvíjíme schopnost komunikovat, spolupracovat a respektovat ostatní kolem sebe. Zvláštní pozornost věnujeme kompetencím k trávení volného času, řešení problému, sociálním, pracovním a občanským kompetencím. Vytváříme také podmínky pro ty žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří jsou účastníky školní družiny.

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2022

1. Provoz školní družiny

Provoz je každý školní den: od 6.30 do 7.30 hodin a od 11.35 do 14.35 hodin. První a poslední den školního roku provoz školní družina nemá.

2. Personální podmínky

Personální obsazení ŠD je zajištěno činnostmi dvou vychovatelů.

Oba vychovatelé jsou kvalifikovaní. Při své práci využívají svých zkušeností a znalostí. Ředitelka školy podporuje odborný růst vychovatelů (školení a kurzy).

Vychovatelé se chovají a jednají v souladu se společenskými pravidly, pedagogickými a metodickými zásadami výchovně vzdělávací činnosti v ŠD. Snaží se pružně a citlivě reagovat na okamžitou situaci.

Předávají nové poznatky a snaží se vést účastníky k citovému prožívání bezprostředních vztahů k okolí.

Usilují, aby výsledkem byla pohoda a prožitek účastníků, jejich zaujetí pro činnost, radostné prožití pobytu v ŠD.

3. Konkrétní cíle vzdělávání ve školní družině

- kompenzace jednostranné zátěže u účastníků během dopoledního vyučování, umožnit žákům odreagovat se a uvolnit;
- zabezpečit pocit bezpečí a klidu;
- aktivní rozvoj a ochrana fyzického a duševního zdraví;
- rozvíjet samostatnost a schopnost pracovat v kolektivu, pomáhat slabším a mladším spolužákům při různých aktivitách;
- osvojení si základů slušného chování a komunikace, návyk péče o pořádek a čistotu prostředí;
- vést žáky k aktivnímu a smysluplnému trávení volného času;
- vytvářet a prohlubovat pozitivní vztah k přírodě a životnímu prostředí;
- dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví;
- posilovat kompetence prostřednictvím volnočasových aktivit;
- prohlubování všeobecného přehledu (v návaznosti na učivo) pomocí her
- rozvoj fantazie, dovedností a schopností
- pozitivní vztah k přírodě a životnímu prostředí
- využití přirozené dětské zvědavosti, podpora zdravého sebevědomí a sebeprosazování účastníků
- vhodná motivace účastníků, nabídka zájmové činnosti dle věku, zájmů a schopností účastníků
- spolupráce s preventistou (šikana, drogy, záškoláctví, konflikty)
- spolupráce s dopravním kroužkem
- vytvářet u účastníků potřebu projevovat pozitivní city a chování, jednání a prožívání životních situací (rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě)
- učit účastníky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně zodpovědný
- vést účastníky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám
- připravit účastníky k tomu, aby se projevovali jako svobodné a zodpovědné osobnosti, aby uplatňovali a naplňovali své povinnosti

4. Charakteristika zařízení ŠD

ŠD zabezpečuje účastníkům náplň volného času v době před vyučováním a po vyučování, před odchodem domů nebo do jiných zájmových aktivit.

ŠD je důležitým partnerem školy i rodiny. Plní výchovně vzdělávací cíle a rozvíjí specifické nadání účastníků. Nejedná se tedy o pouhou sociální službu nebo hlídání dětí.

Probíhá při činnostech spojených s odpočinkem, rekreací, zájmovou činností, zábavou.

Usilujeme o to, aby časové rozvržení a uspořádání činností podporovalo zdravý tělesný, duševní a sociální vývoj účastníků.

Vychovatelé působí na účastníky v době zvýšené únavy z vyučování. V této době se projevuje zvýšená potřeba pohybu jako kompenzace dlouhého sezení při vyučování. Těmto požadavkům se snažíme přizpůsobit režim dne ve ŠD.

Školní družinu navštěvují žáci 1. - 5. ročníku. Většina účastníků je dojíždějících.

Pracujeme také s účastníky se speciálně vzdělávacími potřebami a s mimořádně nadanými účastníky.

Spolupráce s rodiči se neustále rozvíjí. Rodiče mohou ŠD navštívit a osobně s vychovateli vyřídit, co potřebují. V kontaktu s rodiči jsme v případě potřeby také telefonicky. Informace rodičům předáváme i prostřednictvím žákovské knížky.

Naše ŠD se účastní vyhlášených soutěží (dle zájmu účastníků), podílí se na výzdobě školy.

5. Organizace a formy vzdělávání v ŠD

- Pravidelná činnost: každodenní činnost účastníků, je dána týdenní skladbou – výtvarná a pracovní činnost, hry v přírodě a na hřišti, relaxační činnost, esteticko–výchovné činnosti (vyprávění, společné hry, dramatizace, osvojování si základů společenského chování)

- Příležitostná činnost: výchovná, vzdělávací a zájmová činnost organizovaná nepravidelně podle možností školní družiny (besídky, divadelní představení, exkurze aj.)

- Spontánní činnost: průběžné aktivity, volné hry účastníků aj.

ŠD realizuje výchovně vzdělávací činnost mimo vyučování zejména formou odpočinkových, rekreačních a zájmových činností. Odpočinkové činnosti mají odstranit únavu a do denního režimu se zařazují nejčastěji po obědě a dle potřeby kdykoliv během dne. Rekreační činnosti slouží k regeneraci sil, převažuje aktivní odpočinek s náročnějšími pohybovými prvky. Zájmové činnosti rozvíjejí osobnost žáka, umožňují účastníkům seberealizaci a kompenzaci možných školních neúspěchů i další rozvoj pohybových a jiných dovedností. Jde o řízené kolektivní nebo individuální činnosti, organizované nebo spontánní aktivity. Získávání dalších doplňujících poznatků – při průběžné činnosti ŠD (např. vycházky, poslechové činnosti, práce s knihou a časopisy).

Pobyt účastníků v družině provází řada režimových momentů – převlékání, přechody, sebeobslužné činnosti. Snažíme se, aby probíhaly s co nejmenším úsilím, bez stresů a aby je účastníci vykonávali automaticky.

6. Obsah vzdělávání

Člověk a zdraví – osvojování a rozvoj pohybových dovedností převážně při pobytu venku

- upevňování hygienických návyků

Člověk a svět práce – pozitivní vztah k práci

- osvojení základních pracovních dovedností a návyků
- používání vhodných materiálů a pomůcek při práci

Umění a kultura – chápání umění a kultury v jejich vzájemné provázanosti jako neoddelitelné součásti lidské existence

- rozvoj tvůrčího potenciálu
- pochopení a poznávání uměleckých hodnot

Člověk a jeho svět – orientace v okolí školy a Šumavských Hoštic, objevování a poznávání života v obci

7. Metody práce

- didaktické hry
- diskuze
- vypravování
- četba
- hry v přírodě
- hry na hřišti
- hry v tělocvičně
- kritické myšlení
- komunitní kruh
- výlety
- exkurze
- výtvarné, pohybové a hudební aktivity
- kulturní aktivity

8. Klíčové kompetence

Prostřednictvím volnočasových aktivit jsou posilovány a rozvíjeny kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní kompetence, sociální, občanské a pracovní kompetence a kompetence k trávení volného času. Navazujeme tak na kompetence pro školní výuku stanovené.

- osvojí si takové názory, schopnosti a dovednosti, které mu umožní dobře zvládnout současný život a zároveň ho připraví na život budoucí
- využívá poznatky, které získá ve škole a nenásilným způsobem na ně naváže vhodnou výchovnou činností
- rozvíjí praktické dovednosti v různých činnostech
- projevuje ochotu věnovat se nabízeným činnostem, umí říci „ne“ nevhodným nabídkám na využití volného času
- samostatně vyhledává vhodná řešení, přemýšlí a plánuje řešení zábavných úkolů
- naučí se kladnému vztahu k vlastnoručně vyrobenému výrobku, započatou práci dokončí
- samostatně myslí a tvoří, dokáže přijmout kompromis

- umí se dle potřeby podřizovat a chápat přitom vzájemné vztahy nadřízenosti a podřízenosti v kolektivu
- rozvíjí kamarádství, projevuje citlivost a ohleduplnost
- komunikuje bez ostychu s vrstevníky i staršími osobami
- respektuje práce, úspěchy, názory a nápady ostatních, diskutuje o nich, ale umí vyjádřit i svůj názor
- je tolerantní
- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se na příjemné atmosféře v kolektivu
- umí poskytnout pomoc vrstevníkům nebo o ni sám požádá
- vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dokáže se jim bránit, rozpozná vhodné a nevhodné chování
- uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí, umí je obhájit
- k úkolům a povinnostem přistupuje zodpovědně
- chápe, že oddalování nebo vyhýbání se řešení problému nevede k cíli ani k úspěchu
- zvládá pravidla slušného chování
- dodržuje vymezená pravidla
- rozvíjí nejen své pohybové dovednosti, ale i umění odpočívat
- váží si tradic a kulturního dědictví
- poznává přírodu v okolí školy, chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy

Kompetence, které účastník v ŠD získá, jsou důležité především pro jeho osobní realizaci a začlenění do kolektivu. V ŠD jsou tyto kompetence vhodně posilovány a rozvíjeny.

Kompetence k naplnění volného času:

Účastník účelně tráví volný čas, rozvíjí své zájmy v individuálních a organizovaných činnostech, tyto činnosti si vybírá, rozvíjí svou schopnost aktivního trávení volného času jako kompenzaci zátěže ze školy. Odmítá nevhodné nabídky pro trávení svého volného času.

Kompetence komunikativní:

Účastník komunikuje kultivovaně, naslouchá druhým, ovládá mimoslovní komunikaci. Komunikuje bez ostychu s okolím. Myšlenky, sdělení, otázky a odpovědi vyjadřuje vhodně formulovanými větami. Vyjadřuje vlastní názor. Z informací pokládaných informačními prostředky si vybírá.

Kompetence k řešení problémů:

Účastník se učí problém pochopit, přemýšlí o jeho příčinách. Chápe, že vyhýbání se problému nevede k cíli a hledá způsoby řešení. Umí si obhájit svá rozhodnutí, uvědomuje si za tyto rozhodnutí odpovědnost. Rozlišuje správná a chybná řešení. Započaté činnosti dokončuje, obtíže překonává houževnatostí.

Kompetence občanská a pracovní:

Účastník vnímá nespravedlnost, šikanu, agresivitu a dovede se jim bránit. Uvědomuje si svá práva a práva druhých. Chová se odpovědně s ohledem na zdraví své i druhých. Podílí se na rozvoji kvalitního životního prostředí. Osvojuje si pracovní návyky, dodržuje bezpečnost a bezpečně používá materiály, nástroje a vybavení ŠD. Respektuje kulturní hodnoty národa, etnika, sociální skupiny.

Kompetence sociální:

Účastník se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit. K povinnostem přistupuje odpovědně. Dokáže přijmout kompromis. Respektuje pravidla, je schopen respektovat jiné, spolupracuje v týmu. Odhaduje rizika svých nápadů. Rozhoduje o svých činech, uvědomuje si, že za své činy odpovídá a nese důsledky.

Kompetence k učení:

Své zkušenosti uplatňuje v praktických situacích. Dokončí započatou práci a kriticky zhodnotí své výkony. Klade si otázky a hledá na ně odpovědi. Získává vědomosti z jiných zdrojů a pramenů a získané poznatky dává do souvislostí. Zvládá pravidla správného stolování a hygienických návyků.

9. Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova – osobnostní rozvoj: rozvoj schopnosti poznávání, sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, psychohygiena, kreativita

- sociální rozvoj: poznávání lidí, mezilidské vztahy, komunikace, kooperace a kompetice

Multikulturní výchova – kulturní tradice

- lidské vztahy
- princip solidarity

Environmentální výchova – ekosystémy

- základní podmínky života
- lidské aktivity a problémy životního prostředí
- vztah člověka k přírodě

Výchova demokratického občana - občanská společnost a škola

- občan, občanská společnost a stát

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Evropa nás zajímá

- jsme Evropané

Mediální výchova – fungování a vliv médií ve společnosti

10. Délka a časový plán

Vzdělávací program ŠD je programem rámcovým, je stanoven na dobu pěti let. Poskytuje možnost reagovat na možné změny podmínek, propojovat a přesouvat témata během celé docházky do ŠD. Činnosti programu nejsou věkově vymezeny, proto lze volit činnosti dle aktuálního složení účastníků. Školní vzdělávací program je doplněn ročním plánem. Činnost probíhá od září do června. Školní vzdělávací program je založen na dobrovolnosti. Vychovatelé školní družiny sestavují měsíční plány, ve kterých jsou zahrnuty i příležitostné akce a různé projekty. Měsíční plány sestavené na základě školního vzdělávacího programu odevzdávají vychovatelé ředitelce školy ke schválení. Plány vyvěšují vychovatelé na nástěnku u vchodů do obou oddělení družiny. Plány jsou pro účastníky motivační.

11. Náměty činností

Tematické vycházky po Šumavských Hořticích a jejich okolí: upevňování znalostí ze silničního provozu – bezpečná cesta do školy a ze školy, seznámení se s obcí (obecní úřad, pošta, obchod, kovárna, truhlárna), pozorování změn v přírodě v závislosti na střídání ročních období, rozhovory o počasí, poznávání rostlin, stromů, živočichů a jejich života, seznámení se s památkami v okolí.

Sportovní aktivity: pohybové hry na hřišti (soutěže, štafety, závody, spontánní pohybové činnosti)

Tradice a významné dny: Vánoce, Velikonoce, Den matek, Den Země atd. (ruční a výtvarné práce – využití různých dostupných technik a materiálů).

Další činnosti vycházejí ze zájmu a dovedností účastníků a jsou zařazovány průběžně během celého roku (např. četba, zimní radovánky, hudební činnosti, vaření, sledování dokumentů atd.).

Při realizování činností respektujeme individualitu, věk, možnosti, schopnosti účastníků a okolnosti, které mohou při realizaci činností nastat.

12. Evaluace

Hodnocení většího či menšího tematického celku provádí vychovatelé společně s ředitelkou po skončení nebo i v průběhu, zamýšlí se nad tím, zda byl vytýčený cíl naplněn a jaké další cíle byly sledovány.

Podle získaných výsledků plánujeme úpravu tematických celků, jejich části upravujeme, obměňujeme, obohacujeme o nové náměty, hledáme nové prostředky činnosti.

Hodnocení směrem k účastníkům provádíme průběžně – hodnotíme individuální výsledky účastníků, jejich pokroky, úspěchy, nezdary. Individuální hodnocení má zvláštní význam i pro sebehodnocení účastníka. S účastníkem o pokrocích, kterých dosahuje, vhodným způsobem hovoříme.

Hodnotíme aktivitu, zájem účastníků, jejich náměty a plnění pedagogického záměru.

Všechny realizované činnosti hodnotíme v souladu s výchovně vzdělávacím programem a zejména z pohledu přínosu pro účastníky, což je podkladem pro další práci.

13. Podmínky přijímání a ukončování vzdělávání

Účastníci jsou do ŠD přijímáni na základě vyplněných údajů na přihlášce/zápisním lístku do školní družiny. O přijetí nebo nepřijetí do ŠD rozhoduje ředitelka školy. O ukončení vzdělávání ve ŠD může požádat písemně zákonný zástupce účastníka nebo o něm rozhodne ředitelka školy na základě písemného návrhu vychovatelky/vychovatele ŠD z důvodu porušování Vnitřního řádu ŠD nebo Školního řádu Základní školy a mateřské školy Šumavské Hoštice.

14. Podmínky pro činnost a vzdělávání účastníků se speciálními vzdělávacími potřebami a účastníků mimořádně nadaných (Vyhláška 27/2016Sb.)

Ve školní družině respektujeme individualitu každého účastníka a snažíme se vytvořit přiměřené prostředí pro všestranný rozvoj.

Na vytváření podmínek pro činnosti a aktivity účastníků se speciálními vzdělávacími potřebami a účastníky mimořádně nadané spolupracujeme s PPP a s SCP, s rodiči a případně s dalšími odbornými pracovišti.

15. Podmínky materiální a ekonomické

Školní družina je součástí školy. K užívání jsou určeny čtyři podkrovní místnosti, každé oddělení užívá dvě místnosti. Ty jsou účelově vybaveny skříněmi, stoly, židlemi, koberci, tabulemi a různými hračkami, stavebnicemi, knihami (vše uzpůsobeno věku účastníků). Ve všech místnostech je možnost kreativního uzpůsobení vybavení. Ve druhém oddělení je televizor s DVD přehrávačem, dataprojektor.

K dispozici je školní tělocvična (ve dnech, kdy tam neprobíhá výuka), učebna výpočetní techniky s interaktivní tabulí, cvičná kuchyňka, fotbalové a dětské hřiště, školní a obecní knihovna. Okolí školy a Šumavských Hoštic je vhodné ke kratším i delším vycházkám.

Účastníci mají k dispozici různý výtvarný materiál (náčrtníky, barevné papíry, pastelky, fixy, voskovky, různé druhy barev) a pomůcky k zájmovým činnostem.

16. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Za zajištění podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví účastníků zodpovídají v době provozu ŠD vychovatelé ŠD, resp. každý vyučující, který je pověřen zastupováním ve školní družině v nepřítomnosti vychovatelů.

Vychovatelé ŠD byli proškoleni o bezpečnosti při práci s účastníky.

Na začátku školního roku jsou účastníci poučeni o bezpečném chování při činnostech ve školní družině, tělocvičně, v kuchyňce, na fotbalovém a dětském hřišti, ve školní a obecní knihovně. Účastníci berou na zřetel pokyny vychovatelů, dodržují bezpečnost při všech činnostech vykonávaných v ŠD. Dále jsou průběžně poučováni.

V hygienické kabině (bezprostředně u obou oddělení ŠD) je umístěna lékárnička.

Vychovatelé dbají na dodržování osobní hygieny, stravovacích návyků a pitný režim. Účastník má možnost si do ŠD přinést vlastní nápoj.

Účastníky seznamujeme s možnými riziky pobytu a pohybu ve škole i mimo ni, seznamujeme je s možnými následky různých činností, se správnými způsoby používání nástrojů a různých předmětů.

Účastníky poučujeme o zásadách správného chování nejen ve škole, ale také na veřejnosti a na komunikacích. Také jim připomínáme, jak se mají chovat v době prázdnin.

Sebemenší projevy šikany vychovatelé řeší okamžitě.

Účastníky také seznamujeme s postupem při úrazu nebo v případě požáru.

Jakékoliv sebemenší poranění, náhlou zdravotní indispozici hlásí účastník ihned vychovatelům.

O případném zranění, úrazu, či náhlém zhoršení zdravotního stavu účastníka jsou ihned informováni zákonní zástupci.

Bezpečnost ve všech využívaných prostorách je zajištěna Vnitřním řádem ŠD a žáci se řídí pokyny pedagogických a provozních pracovníků.

Závěr

Společně s účastníky se snažíme vytvářet hranice správného chování. Snažíme se účastníky oceňovat, dáváme jim prostor pro jejich názor a řešení ve věcech, které se jich týkají.

Dáváme jim možnost si vybrat a nehodnotíme osobnost účastníka, ale jeho výkon.

Nezbytnou podmínkou úspěšné výchovy je nejen láska, ale také respektování osobnosti.

Pro rozvoj řady kompetencí je zapotřebí pravidelný a dlouhodobý styk s vrstevníky a dalšími lidmi. Pro život se potřebujeme naučit domluvit, vycházet a spolupracovat s nejrůznějšími lidmi – nejen s těmi blízkými a s přáteli, ale i s lidmi, kteří se od nás odlišují co do schopností, chování, zvyků, temperamentu, zájmů,...

Ideálním prostředím, kde se to účastníci mohou učit, je přirozená vrstevnická skupina ve školní družině.